

PASTABOS IR PASIŪLYMAI

Dėl Šiaulių miesto savivaldybės tarybos sprendimo projekto „Dėl Šiaulių dailės galerijos nuostatų patvirtinimo“

2024-03-28

Vadovaudamiesi Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymu atlikome 2024-04-04 Šiaulių miesto savivaldybės tarybos posėdžiui teikiamo sprendimo projekto Nr. TSP-143 „Dėl Šiaulių dailės galerijos nuostatų patvirtinimo“ išankstinę priežiūrą (toliau – Sprendimo projektas).

Nustatyta, kad Sprendimo projekto 1 punktu tvirtinamų Šiaulių dailės galerijos nuostatų (toliau – Nuostatai) 23.2 papunktis nurodo, jog Mero kompetencija yra nustatyti maksimalų etatų skaičių Galerijoje, o Nuostatų 24.4. papunktis nustato, kad Savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos (Savivaldybės tarybos) kompetencija yra priimti sprendimus dėl Galerijos filialų steigimo ir jų veiklos nutraukimo, neatitinka Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo (toliau- BĮ) bei Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau- VSI) nuostatų.

Pažymėtina, jog BĮ 5 straipsnio 2 dalis nurodo, kad „<..>Savivaldybės biudžetinės įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendina savivaldybės meras, *išskyrus tas biudžetinės įstaigos savininko teises ir pareigas, kurios yra priskirtos išimtinai ir paprastajai savivaldybės tarybos kompetencijai (jeigu paprastosios savivaldybės tarybos kompetencijos įgyvendinimo savivaldybės taryba nėra perdavusi savivaldybės merui).*“ To paties straipsnio 3 dalis nustato, kokias funkcijas atlieka biudžetinės įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija t.y.: 1) tvirtina biudžetinės įstaigos nuostatus; 2) priima į pareigas ir atleidžia iš jų ar nušalina nuo pareigų biudžetinės įstaigos vadovą; 3) skiria ir atšaukia biudžetinės įstaigos stebėtojų tarybos (toliau – stebėtojų taryba) narius, jeigu biudžetinė įstaiga turi stebėtojų tarybą; 4) priima sprendimą dėl biudžetinės įstaigos buveinės pakeitimo; 5) priima sprendimą dėl biudžetinės įstaigos pertvarkymo, reorganizavimo ar likvidavimo; 6) priima sprendimą dėl biudžetinės įstaigos filialo steigimo ir jo veiklos nutraukimo; 7) skiria ir atleidžia likvidatorių arba sudaro likvidacinę komisiją ir nutraukia jos įgaliojimus; 8) sprendžia kitus šiame įstatyme, kituose įstatymuose ir biudžetinės įstaigos nuostatuose jos kompetencijai priskirtus klausimus“. Atsižvelgiant į BĮ 5 straipsnio 3 dalies nuostatas, darytina išvada, kad BĮ nenumato galimybės Merui nustatyti maksimalų etatų skaičių Galerijoje. Be kita ko, Tarptautinių žodžių žodyne nurodoma, kad etatas yra laikomas pareigybinio vienetu, o atsižvelgiant į BĮ 11 straipsnio 1 dalies 4 punkto nuostatas, kurios nurodo, kad biudžetinės įstaigos vadovas nustato biudžetinės įstaigos struktūrą ir darbuotojų pareigybių sąrašą, darytina išvada, kad pareigybių skaičių biudžetinės įstaigos vadovas gali nusistatyti savarankiškai.

Be kita ko, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 4 straipsnio 1 dalis taip pat nurodo, kad „*Biudžetinės įstaigos pareigybių skaičių ir pareigybių sąrašą*, naudodamasis ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintu Lietuvos profesijų klasifikatoriaus kodu ir pritaikydamas profesijos pavadinimą konkrečiai pareigybei įvardyti, *nustato biudžetinės įstaigos vadovas*, konsultuodamasis su darbuotojų atstovais.“

Pažymėtina ir tai, kad 2023 m. lapkričio 16 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6, 15, 18, 21, 25, 27, 29, 33, 34, 38, 39, 43, 55, 60 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymas (toliau - Pakeitimo įstatymas), kurio 2 straipsniu pakeistas VSI 15 straipsnio 2 dalies 9 punktas reglamentuoja, kad savivaldybės tarybos kompetencija yra savivaldybės biudžetinių įstaigų nuostatų tvirtinimas mero teikimu. Pakeitimo įstatymo 6 straipsniu pakeistas VSI 27 straipsnio 2 dalies 6 punktas reglamentuoja, jog meras teikia savivaldybės tarybai tvirtinti savivaldybės

biudžetinių įstaigų nuostatus. Nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojus Pakeitimo įstatymo nuostatomis nebeliko teisės savivaldybės tarybai merui teikimu tvirtinti savivaldybės biudžetinių įstaigų struktūros, darbo užmokesčio fondo, didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių skaičiaus savivaldybės biudžetinėse įstaigose.

Atsižvelgiant į Pakeitimo įstatymo nuostatas, taip pat darytina išvada, kad Vietos savivaldos įstatymas nesuteikia teisės Merui nustatyti maksimalų etatų skaičių Galerijoje.

VSĮ 15 straipsnio 2 dalies 16 punkte išimtinai savivaldybės tarybos kompetencijai priskiriamas „sprendimų dėl biudžetinių ir viešųjų įstaigų, kurių savininkė yra savivaldybė, savivaldybės valdomų įmonių steigimo, reorganizavimo, pertvarkymo, atskyrimo, likvidavimo ir dėl dalyvavimo steigiant viešuosius ir privačius juridinius asmenis priėmimas, taip pat juridinių asmenų, kurių dalyvė yra savivaldybė, priežiūra“, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad priimti sprendimus dėl Įstaigos buveinės pakeitimo ir dėl Įstaigos filialo steigimo ir jo veiklos nutraukimo pagal VSĮ 15 straipsnio 2 dalies 16 punkto nuostatas, nėra priskirta išimtinai savivaldybės tarybos kompetencijai. Nuostatų 24.4 papunktis Savivaldybės tarybai priskirta kompetencija priimti sprendimus filialo steigimo ir jo veiklos nutraukimo yra neteisėta, sprendimus dėl Galerijos filialo steigimo ir jo veiklos nutraukimo turi priimti meras.

Pažymėtina ir tai, kad senos redakcijos BĮ buvo nurodyta, kad nuostatuose nurodoma 6) *priskirtos funkcijos ir veiklos tikslai – aiškiai ir išsamiai nurodoma veiklos sritis ir rūšys*; pasikeitus teisiniam reglamentavimui, manytina, kad nuostatuose užtenka nustatyti įstaigos funkcijas ir veiklos tikslus ir nėra privaloma nuostatuose nustatyti rūšis pagal teisės aktais patvirtintą Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad viešojoje teisėje taikomi įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgaliojimus, kurie jiems suteikti konkrečiomis teisės aktų normomis ir svarbu, kad institucijos, vykdydamos įstatymais joms priskirtą veiklą, veiktų tik taip, kaip numato teisės aktai. Pagal viešojoje teisėje įtvirtintą principą, viešojo administravimo subjektams viskas, kas tiesiogiai neleista įstatymo, yra uždrausta.

Pažymėtina ir tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje nuolat akcentuoja, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje privalo vadovautis įstatymo viršenybės principu, reiškiančiu, jog šių subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti įstatymuose, bei nepiktnaudžiavimo valdžia principu, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint įstatymų suteiktų reikiamų įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų nustatyta, tikslų <...>. <...> pagal viešojoje teisėje veikiančią teisėtumo principą viešojo administravimo subjektai privalo veikti tik įstatymo jiems suteiktų įgaliojimų ribose, o veikimas viršijant kompetencijos ribas (ultra vires) yra pagrindas viešojo administravimo subjekto aktą pripažinti neteisėtu <...>

Atsižvelgiant į tai, kas pateikta aukščiau, darytina išvada, kad Nuostatų 23.2, 24.4 papunkčiai neatitinka BĮ bei VSĮ nuostatų, siūlome Nuostatus tikslinti, kad jie atitiktų šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą.

Vyriausybės atstovo įstaigos Šiaulių ir Telšių apskrityse biuro
Vyresnioji patarėja

Laima Dagienė